

The quality of Streetscape and its Relationship with the Citizens' Activities in Tehran: Application of Jan Gehl's theory

Maryam Shaebani¹ - Department of Social Sciences, Faculty of Humanities & Social Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran.

Mahmoud Sharepour - Department of Social Sciences, Faculty of Humanities & Social Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran.

Received: 11 October 2021 Accepted: 15 April 2022

Highlights

- Streets are where urban spaces and activities are connected and linked.
- Jan Gehl argues that activities performed in the public sphere are particularly important in the understanding of this space.
- Streets of Tehran do not provide favorable conditions for social activities.
- There is a kind of centralism in the quality of street scenes in the northern regions of Tehran.

Extended abstract

Introduction

Streets are a key part of our societies and human life. An abundance of theories have emphasized how streets and sidewalks can be utilized for social purposes, because street design is mainly treated as part of the general planning cycle component. This reflects the fact that people use the streets in front of their homes, those from their neighborhoods, and those around their workplaces, and the quality of streets and other public spaces thus affects their everyday lives and directly contributes to their sense of welfare.

Theoretical framework

Today, the human dimension of public spaces has been considered more than ever by urban planners and designers, because activities performed in public spaces can affect the quality and quantity of people's encouragement to stop and interact in these spaces.

Streets are the sites where urban spaces and activities are connected and linked. In his well-known book *Life between Buildings*, Jan Gehl argues that activities performed in the public sphere are particularly important in the understanding of this space. According to Flower, people's activity in public spaces can be classified into three categories. Firstly, there are necessary activities, which are only partly influenced by the physical quality of the environment, as it is essential to perform them to continue life. Secondly, there are optional activities, which occur only in optimal conditions and are thus regard as the direct means of measurement of the quality of public spaces. These activities also affect users' perceptions of space. Thirdly, there are social activities, almost all of which arise from cross-fertilization activities.

Life between Buildings is the most important study by Jan Gehl, which belongs to the social context of urban design according to Carmona's classification and has turned into a classic source in the field. The importance of Jan Gel's studies lies in the observation that the relationship between the levels of activities and physical elements in public spaces has not been sufficiently considered, because social designers have usually paid attention to the forms rather than the activities of outdoor open spaces. Therefore, it can be stated that this book is of exceptional importance for those who seek a deeper understanding of social planning and architecture. The present study attempts to contribute to the theoretical development of the key concepts addressed by Jan Gehl in the context of Iranian urban studies.

1 Responsible author: maryam.shaebani@yahoo.com

Methodology

Using an exploratory sequential mixed method in the first stage (qualitative part), observational and thematic analyses were made to analyze the data, and in the second stage (quantitative part), the survey method was carried out. In the qualitative part, five streets in Tehran were selected using purposive sampling with maximum variation, and 302 individuals were selected as the sample population in the quantitative part using sampling proportional to volume and simple random sampling. The research population involved all citizens of Tehran at the age of 15 years or higher. To analyze the data, SPSS 23 and PLS 3 were used.

Result and discussion

The findings demonstrate the occurrence of a larger number of necessary activities than optional ones, which obscures the quality of the street scene of Tehran and indicates that the streets of Tehran do not provide favorable conditions for social activities; this is the very unfavorable situation that Jan Gehl has mentioned. Another notable result in this regard concerns the occurrence of optional activities among residents of northern Tehran and of necessary activities among residents of southern Tehran, which clearly indicates a kind of centralism in the quality of landscape of streets in the northern parts of Tehran.

Conclusion

Tehran, as a city that has experienced various manifestations of capitalist life since the 1920s, has also exhibited a variety of spatial inequality in the course of its social and historical development. This problem has created a different unequal space within the urban context, which involves a different demographic and class context in terms of quality and desirability. The existence of this form of inequality is evident on the surface level and in people's daily life.

The better quality of streets in the northern parts of Tehran than in the southern parts and the occurrence of optional activities among the residents of Northern Tehran clearly indicate a kind of centralization in the northern areas of the metropolis. This should be considered more closely in the future urban development policies for the southern parts of Tehran (with the approach of spatial justice). It should be subject to the scientific, practical attention of urban planning officials, because the expansion of outdoor activities is greatly influenced by physical planning. Just as a certain design can be created in a city through the selection of materials and colors, better conditions can be provided for outdoor events that lead to urban vitality through decisions and planning.

Key words:

Quality of Streetscape, Outdoor Activity, Jan Gehl, Distribution of Street Activities.

Acknowledgment

This article is taken from the doctoral dissertation of the first author entitled "A Sociological Approach to the Impact of Street Scene Quality in Urban Ethics: Spatial Justice Analysis in Tehran" which was defended under the guidance of the second author at University of Mazandaran.

Citation: Shaebani, M., Sharepour, M. (2022) The quality of Streetscape and its Relationship with the Citizens' Activities in Tehran: Application of Jan Gehl's theory, *Motaleate Shahri*, 12(45), 31–42. doi: 10.34785/J011.2022.005/Jms.2023.108.

Copyrights:

Copyright for this article is retained by the author(s), with publication rights granted to Motaleate Shahri. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

کیفیت منظر خیابان شهری و ارتباط آن با میزان و نوع فعالیت شهروندان تهرانی، ارزیابی کاربست نظریه یان گل^۱

مریم شعبانی^۲ - دانش آموخته دکتری، گروه علوم اجتماعی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.
محمود شارع پور - استاد، گروه علوم اجتماعی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۹ مهر ۱۴۰۰ تاریخ پذیرش: ۲۶ فروردین ۱۴۰۱

چکیده

خیابان‌ها محل اتصال و ارتباط فضاها و فعالیت‌های شهری به یکدیگرند. یان گل این بحث را مطرح می‌کند که فعالیت‌های موجود در فضای عمومی به‌طور خاص در درک این فضا مهم هستند. پژوهش حاضر سعی دارد به بسط نظری مفاهیم کلیدی یان گل در بستر مطالعات شهر ایرانی کمک نماید. روش پژوهش، ترکیبی-اکتشافی متوالی است. در مرحله نخست (بخش کیفی) از تحلیل مشاهده‌ای و برای تحلیل داده‌های آن از تحلیل تماتیک استفاده شده و مرحله دوم (بخش کمی) به روش پیمایشی انجام گرفته است. در بخش کیفی پنج خیابان شهر تهران با استفاده از نمونه‌گیری هدفمند و با حداکثر تنوع انتخاب شدند و در بخش کمی با استفاده از نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب با حجم و تصادفی ساده تعداد (۳۰۲ نفر) به‌عنوان جمعیت نمونه انتخاب شدند. جمعیت تحقیق کلیه شهروندان شهر تهران با ضابطه سنی ۱۵ سال و بالاتر هستند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS23 و PLS3 استفاده شده است. یافته‌ها بیانگر وقوع بیشتر فعالیت‌های ضروری نسبت به فعالیت‌های انتخابی است که کیفیت منظر خیابان‌های شهر تهران را در حاله‌ای از ابهام قرار می‌دهد و به نوعی دلالت بر این مسئله دارد که خیابان‌های شهر تهران شرایط مساعد برای وقوع فعالیت‌های اجتماعی را ندارند؛ این مهم همان شرایط نامساعدی است که یان گل بدان اشاره نموده است. همچنین از نتایج قابل توجه دیگر در این زمینه، بحث وقوع فعالیت‌های انتخابی در میان ساکنان شمال تهران و وقوع فعالیت‌های ضروری در میان ساکنان جنوب تهران است که دلالت مبرهن بر نوعی تمرکزگرایی در کیفیت منظر خیابان‌های مناطق شمالی کلانشهر تهران دارد.

واژگان کلیدی: کیفیت منظر خیابان، فعالیت‌های بیرونی، یان گل، پراکنش فعالیت‌های خیابانی شهر تهران.

نکات برجسته

- خیابان‌ها محل اتصال و ارتباط فضاها و فعالیت‌های شهری به یکدیگرند.
- مطابق با نظریه یان گل، فعالیت‌های موجود در فضای عمومی به‌طور خاص در درک این فضا مهم هستند.
- خیابان‌های شهر تهران شرایط مساعد برای وقوع فعالیت‌های اجتماعی را ندارند.
- نوعی تمرکزگرایی در کیفیت منظر خیابان‌های مناطق شمالی کلانشهر تهران وجود دارد.

۱ این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول با عنوان "رویکردی جامعه‌شناختی درباره نقش کیفیت منظر خیابان در اخلاقیات شهری: تحلیلی از عدالت فضایی در شهر

تهران" است که به راهنمایی نویسنده دوم در دانشگاه مازندران دفاع شده است.

۲ نویسنده مسئول مقاله: maryam.shaebani@yahoo.com

۱. مقدمه

از مهم‌ترین مشخصه‌های زندگی اجتماعی امروزی، رشد شتاب آمیز شهرنشینی در جهان است تا حدی که امروزه بیش از ۷۵ درصد از مردم جهان در شهرها زندگی می‌کنند (Basta & Moroni, 2013). به همین دلیل در دوران جدید زندگی انسان‌ها، شهرها در واقع جایگاه بسیار مهم‌تر از دوران گذشته زندگی آدمیان دارند. شهرها همواره قلب تمدن بوده‌اند (Clarke & Gaile, 1998; Sassen, 2000; Landry, 2008; Florida, 2008; Glaeser, 2011). به تعبیری دیگر معیار سنجش هر تمدن در شهرهای آن نهفته است (Behzadfar & Ghorbanian, 2009, p. 18).

خیابان‌ها به مثابه رودخانه‌های جاری حیات شهرها هستند، مکانی که در آنجا گردهم می‌آییم (Behzadfar & Ghorbanian, 1996; Whyte, 2009, p. 20). با این تعبیر، می‌توان مدعی شد که خیابان‌ها بخش کلیدی از جوامع و حیات انسانی ما را تشکیل داده‌اند (Institution of Civil Engineers, 2002, p. 17). نظریات و اظهارنظرهای رو به فزاینده‌ای همگی تأکید نموده‌اند که چگونه خیابان‌ها و پیاده‌روها را می‌توان برای اهداف اجتماعی مورد تحلیل قرار داد (Appleyard, 1981; Jacobs, 1993; Ramati, 1981; Moudon, 1987).

این امر بازتاب این حقیقت است که مردم از خیابان جلوی خانه‌شان، از محله زندگی‌شان و از پیرامون محل کارشان همه‌روزه استفاده می‌کنند و در نتیجه کیفیت خیابان‌ها و دیگر فضاهای عمومی بر زندگی روزانه تک‌تک آنها تأثیر می‌گذارد و به طور مستقیم در حس بهزیستی آنها دخیل است. به دلیل اهمیت این موضوع یان گل این بحث را مطرح می‌کند که فعالیت‌های موجود در فضای عمومی به طور خاص در درک این فضا مهم هستند. به این معنا که فعالیت‌ها به طور خاص در برابر کیفیت کالبدی محیط نیز حساس هستند. گل سه مقوله کلی از فعالیت‌های فضای بیرون خانه را دسته‌بندی کرده است:

- فعالیت‌های ضروری که ما مجبور به انجام آنها هستیم (مانند پیاده‌روی تا محل کار یا مدرسه، منتظر شدن اتوبوس، خرید غذا و مانند اینها)،

- فعالیت‌های اختیاری که در صورت مناسب بودن مکان و زمان به انجام آنها مختار هستیم (مانند پیاده‌روی به خاطر لذت بردن از آن، تماشای محیط اطراف، خرید در حین تماشای محیط اطراف و ...)

- فعالیت‌های پی‌آیندی (اجتماعی) که انجام آن به حضور افراد دیگر در فضاهای عمومی بستگی دارد (گفت‌وگو و فعالیت‌های جمعی و ...). پی‌آیندی بودن این فعالیت‌های اجتماعی به این دلیل است که به شکل خود به خودی رخ می‌دهند و نتیجه مستقیم دو نوع فعالیت پیشین هستند (Carmona, et al., 2008, p. 21-22). از سویی دیگر، لازم به توضیح است که یکی از اصطلاحات پرکاربرد در بحث خیابان، بحث منظر است.

منظر شهر بخشی از شکل شهر است که ناظر آن را دریافت می‌کند. به عبارتی شکل شهر در لایه‌های منظر شهر عینیت قابل ادراک و فضای مورد ادراک ما از واقعیت موجود شهر پیرامونمان است. بنابراین کلیه اطلاعات موجود در منظر خیابان‌های شهری به وسیله ادراک موردپذیرش قرار می‌گیرد که بالا بودن کیفیت منظر خیابان‌ها ادراک حاضران در آن را بهبود می‌بخشد (Salehi, et al., 2015, p. 1).

در مورد اهمیت مفهوم کیفیت باید گفت، کیفیت مفهومی نسبی است که واجد معنایی فراتر از معنای بدیل و معمول آن است. در واقع منظور از کیفیت از طرفی خاصیت‌ها و ویژگی‌های اصلی یک چیز است، از طرف دیگر کیفیت کلیت و سیستمی از جزء کیفیت‌هایی است که یک چیز را به وجود آورده‌اند. به طور خلاصه می‌توان گفت کیفیت به آن ویژگی مشخص یک چیز یا پدیده اطلاق می‌شود که تأثیر عاطفی و عقلانی خاصی بر انسان می‌گذارد (Pakzad, 2006, p. 100); به همین دلیل ارتباط وثیقی بین کیفیت منظر شهری و ادراک شهری وجود دارد.

با توجه به مطالب مشروحه در باب اهمیت موضوع فعالیت‌های بیرونی و پررنگ بودن مباحثات کیفیت منظر در این زمینه سؤال مهمی را که می‌توان به پرسش گرفت این است که فعالیت‌های بیرونی شهروندان از نظر میزان و نوع فعالیت آنها چگونه بوده و نقش کیفیت منظر خیابان در این زمینه چگونه است؟

گفتنی است که تهران به‌عنوان شهری که از اوایل قرن سیزدهم، جلوه‌های گوناگونی از زیست سرمایه‌دارانه را تجربه کرده، در مسیر تحول اجتماعی و تاریخی خود، اقسام مختلفی از نابرابری فضایی را نیز به نمایش گذاشته است. این مسئله درون بافت شهری، فضای نابرابر متفاوتی را پدید آورده که به لحاظ کیفیت و مطلوبیت رتبه‌بندی شده، بافت جمعیتی-طبقه‌ای متفاوتی را درون خود جا داده‌اند. وجود این شکل از نابرابری در سطح ظاهری و در زندگی روزمره مردم نیز امری مشهود است (Ahrabian, 2017, p. 18).

در ضمن از نظر جنبه‌های نوآورانه و بدیعی بودن این پژوهش می‌توان موارد زیر را یادآور شد:

۱- بررسی مطالعات مرتبط با فضاهای عمومی شهری (با تأکید بر خیابان) نشان می‌دهد که آن مقالات اساساً موضوع فعالیت‌های بیرونی فضاهای شهری (با تأکید بر مقوله کیفیت و منطقه) را مورد غفلت قرار دادند. به همین دلیل این پژوهش را می‌توان از این منظر تحقیقی بدیع، نو و تازه قلمداد نمود.

۲- پژوهش حاضر سعی دارد به بسط نظری مفاهیم کلیدی یان گل در بستر مطالعات شهر ایرانی کمک نماید.

اثر "زندگی در میان ساختمان‌ها" تألیفی شاخص و ماندگار از معماری به نام یان گل است که پیرامون ارتباط وثیق و غیرقابل انکار بین نقش کیفیت محیط و فعالیت‌های بیرونی آن است (جدول شماره ۱). بررسی‌های دقیق صاحب این پژوهش حکایت اثبات این مدعا است که عمده مقالات مرتبط در این زمینه مربوط به مقالات خارجی است که پیرامون سیاست‌گذاری‌ها در حوزه فضاهای عمومی با تکیه بر مبانی و مؤلفه‌های کتاب یادشده اثر یان گل است؛ چرا که کتاب مورد نظر، راهنمای عملی بسیار مفیدی در زمینه فضاهای عمومی شهری است و از همه مهم‌ترین که این اثر حاصل پژوهش‌های پردامنه یان گل در بسیاری از کشورهای دنیا است. به همین دلیل جنبه‌های نوآوری این تحقیق در ایران هم در مباحثات نظری و هم در عرصه عملی بسیار بدیع و نوآورانه است. با توجه به همین موضوع این پژوهش در تلاش است به بسط عمیق جنبه‌های نظری مفاهیم کلیدی اندیشه‌های یان گل در بستر مطالعات شهر ایرانی کمک نماید تا این زمینه برای تسری این گونه مباحثات نوین در ایران فراهم آید.

جدول شماره ۱۰: زندگی میان ساختمان‌ها- موضوع کلی، مفاهیم کلیدی و نتایج مهم

نویسنده، سال و عنوان	موضوع کلی مورد بحث و بخش‌ها / فصول	مفاهیم کلیدی	نتایج مهم
گل (2018) ”زندگی در میان ساختمان‌ها“	کتاب در چهار فصل تدوین شده است. موضوع محوری کتاب در مورد فعالیت‌های بیرونی (ضروری، انتخابی و اجتماعی) در فضاهای عمومی است. به عبارتی دیگر ارتباط کیفیت فضاهای عمومی و فعالیت‌های روزمره و... مردم است. لازم به توضیح است که گل بر اهمیت خیابان به عنوان یکی از فضاهای شهری مؤثر در این رابطه تأکید دارد.	فعالیت‌های بیرونی و ارتباطی	یان گل توضیح می‌دهد که نخستین نسخه کتاب (زندگی در میان ساختمان‌ها) در دهه ۱۹۷۰ برای اشاره به کاستی‌ها و نواقص معماری (کارکردگرا) و برنامه‌ریزی شهری که بر این دوره تسلط داشت، منتشر شد. در نهایت او تأکید می‌کند که زندگی در میان ساختمان‌ها یک بعد معماری است که شایسته راه‌حل دقیق‌تر و مناسب‌تری است؛ با این هدف که تعامل اجتماعی و ادراک، تفریح شهری و تجربه حس زندگی شهری ایجاد شود. در واقع زندگی در میان ساختمان‌ها شامل طیف وسیعی از فعالیت‌های مردم در فضای عمومی یعنی انواع رفتارهای اجتماعی ضروری و انتخابی است که گل به‌طور دقیق مورد بررسی قرار داده و معتقد است که مطالعه این حوزه‌ها حیاتی هستند و فرآیندهای برنامه‌ریزی باید با فهم این فضاهای عمومی آغاز شوند.

روزمره و نیازمندی‌های خاص آن در محیط انسان‌ساخت است. به دیگر سخن، زندگی در فضای میان ساختمان‌ها، طیف وسیعی از فعالیت‌های جذاب انسانی در شهرهای ما یا در یک منطقه را در بر می‌گیرد که مطالعات و تحقیقات در مورد آن پایان‌ناپذیر است (Gehl, 2018).

زندگی در میان ساختمان‌ها، مهم‌ترین اثر مطالعاتی و کاری یان گل است که طبق تقسیم‌بندی کارمونا به زمینه اجتماعی طراحی شهری تعلق دارد که به منبعی کلاسیک در این حوزه تبدیل شده است (Gehl, 2015 & Gehl and Svarre, 2018).

ماتیو کارمونا، طراحی شهری را دارای هشت جنبه می‌داند که آنها را بدین صورت بیان می‌کند:

۱. فضایی^۲
۲. ریخت‌شناسانه^۳
۳. زمینه‌ای^۴
۴. بصری^۵
۵. ادراکی^۶
۶. اجتماعی^۷
۷. عملکردی^۸
۸. پایدار^۹

که یان گل را در کنار افرادی چون جیکوبز در بخش اجتماعی جامی دهد (Gehl, 2018). در این راستا، اهمیت مطالعات یان گل از این جهت بوده که رابطه بین سطح فعالیت‌ها و عناصر فیزیکی در فضاهای عمومی به اندازه کافی مورد توجه قرار نگرفته است؛ زیرا طراحان اجتماعی، معمولاً به جای فعالیت‌های فضاهای باز بیرونی به فرم توجه نموده‌اند (Wei & Lawson, 2009). بنابراین می‌توان گفت، این کتاب برای کسانی که مایل به درکی عمیق‌تر از برنامه‌ریزی اجتماعی و معماری هستند از

۲. چارچوب نظری

امروزه ابعاد انسانی فضاهای عمومی بیش از هر زمان دیگر مورد توجه برنامه‌ریزان و طراحان شهری قرار گرفته است (Alimardani, 2004; Gehl, 2016, p.6)؛ چرا که فعالیت‌های موجود در فضاهای عمومی می‌توانند بر کیفیت و کمیت جذب مردم برای توقف و تعامل در این فضاها، تأثیرگذار باشند (Gehl, 1987; Vahdat, et al., 2015). اما آگاهی از مجموعه عناصر سازنده فضا به خودی خود و بدون آگاهی از این‌که چگونه این عناصر با یکدیگر در ارتباط قرار می‌گیرند تا کیفیت‌های فضای عمومی را برای فعالیت‌های انسانی بهینه سازند، ارزش چندانی ندارد (Carmona, 2008, p.21). در این راستا باید گفت، عناوین کتاب‌هایی که با موضوع مطالعات فضای عمومی و حیات شهری به انتشار رسیدند، منعکس‌کننده پیشرفت مرتبط با تلاش‌ها برای شکل‌گیری این رشته است. کتاب جین جیکوبز "مرگ و زندگی شهرهای بزرگ آمریکایی" درخواستی فعالانه برای مشارکت در این امر بود. یان گل یک دهه بعد از طریق عملیاتی و نظام‌مند کردن این چالش در کتابش "زندگی در فضای بین ساختمان‌ها" نیاز به دستیابی به دانشی بیشتر در این زمینه را بیان کرد (Gehl & Svarre, 2015, p.101).

زمانی که کتاب به زبان دانمارکی به چاپ رسید، تأثیری شگرف بر مباحث حوزه اسکاندیناوی درباره جهت حرکت آتی معماری و به‌طور عمومی‌تر برنامه‌ریزی شهری ایجاد نموده است. همچنین زمانی که کتاب به زبان انگلیسی منتشر شد، ایده توجه به زندگی جاری میان ساختمان‌ها به بلوغ رسیده بود. راف ارسکین^۱ این نکته را در مقدمه تألیف اول کتاب نوشت: سال ارزش‌های انسانی بیش از یک دهه بعد از آن ما می‌توانیم افزایش علاقه‌مندی میان معماران و سایرین را به این ارزش‌ها مشاهده کنیم (Ibid, p.75).

تحقیقات یان گل معطوف به حیات اجتماعی جاری در عرصه‌های عمومی است و به‌طور خاص به تسهیلات زندگی در فضاهای عمومی می‌پردازد و سعی در گسترش مرزهای آن فراتر از استفاده معمول از عرصه‌های عمومی دارد (Gehl, 1987; Dezfuly & Naghizadeh, 2014, p.18). گل در کتاب مهم و شناخته‌شده‌اش با عنوان (زندگی در میان ساختمان‌ها) به بررسی سرزندگی و حضور‌پذیری فضای شهری پرداخته است؛ و به تعبیری عطف توجه آن بر روی روزهای معمولی و فضای بیرونی اطرافمان است. این کتابی درباره فعالیت‌های

- 2 Spacial
- 3 Morphological
- 4 Contextual
- 5 Visual
- 6 Perceptual
- 7 Social
- 8 Functional
- 9 Sustainable

1 Ralph Erskine

- دسته سوم، فعالیت‌های اجتماعی^۴ هستند که بسته به ویژگی‌های فضای شهری طیف گسترده‌ای از روابط متقابل افراد را دربرمی‌گیرند. شرایط خاص فضاها برای ایستادن، نشستن، خوردن، بازی کردن و ... هستند که این فعالیت‌ها را تحت تأثیر خود قرار می‌دهند (Gehl, 1987; Latifi & Sajadzadeh, 2014, p. 8-9).

لازم به توضیح است، شخصیت و ویژگی‌های فعالیت‌های اجتماعی، بسته به زمینه‌ای که در آن رخ می‌دهند، متفاوت است. در خیابان و مراکز شهری، فعالیت‌های اجتماعی به‌طور معمول سطحی‌تر هستند؛ ارتباطات منفعلی مانند دیدن و شنیدن میان مردم بسیاری که یکدیگر را نمی‌شناسند. اما همین فعالیت محدود نیز می‌تواند خوش‌آیند باشد. به تعبیری بسیار آزاد، یک فعالیت اجتماعی زمانی اتفاق می‌افتد که دو نفر باهم در یک مکان مشابه باشند؛ برای دیدن و گوش دادن به یکدیگر، برای ملاقات و ... که همان اشکال مختلف برقراری ارتباط و بنابراین یک فعالیت اجتماعی هستند (Gehl, 2018, p. 7). این‌گونه فعالیت‌ها را می‌توان فعالیت‌های برآیندی نیز نامید، چراکه تقریباً در تمام موارد از فعالیت‌های پیوندیافته با دودسته دیگر ناشی می‌شوند. آنها در ارتباط با دیگر فعالیت‌ها گسترش می‌یابند؛ زیرا مردم در فضای یکسانی حضور دارند، ملاقات می‌کنند، از کنار هم عبور می‌کنند و یا حتی در محدوده دید یکدیگر قرار دارند (Ibid, p. 6). در جدول ذیل رابطه (کیفیت فضای بیرونی و وقوع فعالیت‌های بیرونی) نشان داده شده است (Gehl, 1987; Latifi & Sajadzadeh, 2014, p. 8-9).

جدول شماره ۲: اندازه فعالیت‌ها در فضاهای مساعد و نامساعد شهری

نوع فعالیت	شرایط نامساعد	شرایط مساعد
فعالیت‌های ضروری	●	●
فعالیت‌های انتخابی	●	●

گفتنی است که بر اساس تئوری یان گل می‌توان برای نکته صحت گذاشت که کیفیت خیابان‌ها نقش مهمی در وقوع فعالیت‌های انتخابی دارد؛ بدین معنا که افزایش قابل ملاحظه‌ای در فعالیت‌های انتخابی با ارتقای کیفی خیابان مطرح می‌شود. در این راستا باید متذکر شد که چون جامعه مورد مطالعه پژوهش حاضر شهروندان تهرانی هستند، مفهوم کیفیت منظر خیابان مورد توجه بوده است. به همین دلیل پس از شاخص‌سازی مفهوم یادشده، کیفیت خیابان از منظر شهروندان تهرانی مورد ارزیابی قرار گرفته و فعالیت‌های بیرونی آنها مورد سنجش قرار گرفته که در بخش روش‌شناسی تحقیق به تفصیل شرح داده شده است.

۳. روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش حاضر از نوع آمیخته اکتشافی متوالی (کیفی- کمی) است. «این طرح برای شناخت پدیده با داده‌های کیفی شروع می‌شود و سپس مرحله ثانویه یا کمی ساخته می‌شود.

اهمیتی استثنایی برخوردار است (Gehl, 2018). روابط اجتماعی ممکن است از طریق فضا تشکیل شوند یا از طریق فضا محدود شوند و یا از طریق فضا اصلاح شوند. اگر فضا با در نظر داشتن نیازهای روان‌شناختی، آنتروپومتریک و ... طراحی و مدیریت شود، در صورتی که از لحاظ فرهنگی مناسب باشد، رفتار اجتماعی احتمالاً رخ می‌دهد. این امر دیدگاه احتمال‌گرایی یا امکان‌گرایی است که در آن نقش برنامه‌ریزی و طراحی فراهم ساختن بهترین شرایط ممکن به‌منظور پشتیبانی از رفتارهای اجتماعی مشخص است (Mehta, 2013, p. 105-106). نتایج مشاهدات ویلیام وایت نیز نشان‌دهنده اهمیت ساختار خیابان بر الگوهای رفتاری انسان است. وی معتقد است روابط کالبدی بین میادین و خیابان‌ها یکی از مهم‌ترین متغیرها در ایجاد تعامل و توسعه روابط اجتماعی میان افرادی است که در یک محل زندگی می‌کنند. در تأیید این نظریات، یان گل اظهار می‌کند، مردم در زندگی شهری کوتاه‌ترین و قابل‌وضوح‌ترین مسیر را برای رسیدن به یک فضا ترجیح می‌دهند. از این‌رو فضای ایجادشده میان ساختمان‌ها، شبکه‌های خیابانی، بیش از محیط ساخته‌شده بر زندگی شهری تأثیر می‌گذارد (Whyte, 1990; Bidaruni & Tabibian, 2018, p. 299).

گل در کتاب "زندگی در میان ساختمان‌ها" بر اهمیت خیابان به‌عنوان یکی از فضاهای شهری مؤثر تأکید دارد و این ویژگی خیابان که در بهبود رفتار شهروندی مؤثر است (که در آرای جیکوبز نیز بدان اشاره شد) را با اصطلاح "شهر دعوت‌کننده" به کار می‌برد (Nasrabadi, et al., 2011, p. 102).

خیابان‌ها محل اتصال و ارتباط فضاها و فعالیت‌های شهری به یکدیگرند (Khademi, et al., 2010). یان گل این بحث را مطرح می‌کند که فعالیت‌های موجود در فضای عمومی به‌طور خاص در درک این فضا مهم هستند. این فعالیت‌ها به‌طور خاص در برابر کیفیت کالبدی محیط نیز حساس هستند (Carmona, et al., 2008, p. 21). مطابق با نظر گل، فعالیت مردم در فضاهای عمومی را می‌توان در سه گروه طبقه‌بندی کرد که هر یک به ویژگی‌های متفاوتی در محیط کالبدی نیاز دارند؛ فعالیت‌های ضروری، فعالیت‌های انتخابی و فعالیت‌های اجتماعی^۱. در حالت کلی، فعالیت‌ها سه طیف متفاوت را شامل می‌شوند:

- دسته نخست، فعالیت‌های ضروری^۲ را شامل می‌شوند که حالتی کم‌وبیش اجباری دارند و تحت هر شرایطی اتفاق می‌افتند و وقوع آنها کمترین تأثیرپذیری را از محیط دارد. فعالیت‌هایی مانند رفتن به مدرسه یا سرکار، خرید و سایر فعالیت‌های عمومی و روزمره در این دسته جا می‌گیرند.

- دسته دوم از فعالیت‌هایی که در فضای شهری انجام می‌شوند را فعالیت‌گزینه‌ای و انتخابی^۳ تشکیل می‌دهند که تنها زمانی صورت می‌پذیرند که تمایل به آنها وجود داشته باشد و زمان و مکان نیز فراهم آورنده زمینه مساعد باشند. فعالیت‌هایی چون پیاده‌روی، نشستن و استراحت در مکان‌های جذاب در این دسته قرار می‌گیرند.

۱ و یا ضروری، اختیاری و بی‌آیندی / اجتماعی (Carmona, 2008).

2 Necessary Activities
3 Optional Activities

4 Social Activities

می‌پردازد. یادداشت‌های میدانی کامل دارای انواع و سطوح گوناگونی هستند. شیوه یادداشت‌برداری پژوهش حاضر، یادداشت توأم با مشاهده مستقیم است.

۳٫۱٫۵. نحوه انجام تحلیل: چارچوب شش مرحله‌ای براون و کلارک (Braun & Clarke, 2006, p.77). بر این اساس با تحلیل اولیه متن ۳۸ کد اولیه استخراج شده است (جدول شماره ۳). تحلیل و ترکیب ۳۸ اولیه، منجر به دسته‌بندی آن به پنج تم اصلی شده است که عبارتند از: زیباشناختی (کالبدی مصنوع، طبیعی و بصری)، فعالیتی و عملکردی (فعالیتی، حضور پذیری و عملکردی)، معنایی و ادراکی (خوانایی)، تصویرپذیری و حس مکان، زیست‌محیطی (کالبدی) و ساختاری (دسترسی).

۳٫۱٫۶. معیار قابلیت اعتماد: گوبا و لینکن^۲ معتقدند قابلیت اعتماد دربرگیرنده چهار معیار جداگانه اما به هم مرتبط باورپذیری، اطمینان‌پذیری، تأییدپذیری و انتقال‌پذیری است (Mohammadpour, 2003, p.184).

الف- باورپذیری: در این پژوهش باورپذیری در سه بخش ورودی‌های پژوهش، تحلیل‌های انجام شده در حین تحقق و یافته‌های تحقیق مشخص شده است.

ب- انتقال‌پذیری: توصیف تفصیلی همه جزئیات مرتبط با فرایند تحقیق متضمن انتقال‌پذیری آن خواهد بود.

ج- اطمینان‌پذیری: روش‌ها و تصمیم‌های مربوط به این پژوهش به‌گونه‌ای مستندسازی شده تا امکان رسیدگی سایر پژوهشگران فراهم شود.

د- تأییدپذیری: برای تأمین تأییدپذیری پژوهش حاضر، سعی شده با ارائه جزئیات روش‌ها و داده‌های تحقیق، امکان ارزیابی روش گردآوری داده و تحلیل داده برای محققان دیگر و خوانندگان فراهم شود.

۳٫۱٫۲. بخش دوم: کمی (پیمایش)

۳٫۲٫۱. جمعیت آماری: جامعه آماری این پژوهش، شامل شهروندان ساکنان محلات شهر تهران (با ضابطه سنی ۱۶ سال و بالاتر) که از نزدیک‌ترین خیابان‌های اصلی محل سکونشان در طول هفته به‌طور مستمر تردد می‌نمایند.

۳٫۲٫۲. شیوه نمونه‌گیری و تعیین حجم نمونه: مراحل محاسبه تعداد نمونه در این تحقیق عبارتند از:

مرحله نخست (پیش‌آزمون): آمار و اطلاعات مربوط به جامعه آماری استخراج شده^۳ و آزمون مقدماتی با نمونه ۵۰ نفری در نقاط شهری گرفته شده است. مرحله دوم (برآورد حجم نمونه): مطابق با نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب، تعداد نمونه در طبقات بر اساس آمار و اطلاعات استخراج شده و آزمون مقدماتی انجام گرفته است. طبق نتایج به‌دست‌آمده، حجم نمونه کل لازم برای تعمیم به جمعیت تحقیق ۳۰۲ شهروند (جدول شماره ۴) است. مرحله سوم (دسترسی به نمونه): دسترسی به نمونه‌ها به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و از طریق شهروندان عضو کانال‌های تلگرامی بوده است. دلیل استفاده از شبکه اجتماعی تلگرام پوشش ۲۲ منطقه شهر تهران بوده است. به‌عبارتی دیگر تمام مناطق کلانشهر تهران دارای کانال بودند (حتی به

پژوهشگرانی که از این طرح استفاده می‌کنند، از مرحله کیفی به‌عنوان زیربنای ایجاد یک ابزار، شناخت متغیرها یا شرح موارد ضروری برای محک زدن یک نظریه یا چارچوب جدید استفاده می‌کنند. ایجاد آنچه گفته شد، موجب پیوند مرحله کیفی اولیه با مؤلفه کمی بعدی پژوهش می‌شوند (Creswell & Plano Clark, 2020, p.85).

در مرحله نخست پژوهش از روش تحلیل مشاهده‌ای استفاده شده است. مرحله دوم پژوهش از نوع پیمایشی بوده که در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ اجرا و برای گردآوری داده‌های پژوهش، از پرسشنامه محقق ساخته و آنلاین^۱ استفاده گردیده است؛ ذیلاً در قالب جدول به تشریح دو مرحله پژوهش پرداخته شده است.

۳٫۱. بخش اول: کیفی (تحلیل مشاهده‌ای)

۳٫۱٫۱. میدان تحقیق (خیابان): بر اساس ملاحظات نظری، میدان این تحقیق، خیابان‌های شهر تهران برای گردآوری اطلاعات انتخاب شدند و محقق درصدد مطالعه کیفیت مناظر خیابان‌ها خواهد بود. لازم به توضیح است که برای تحقق این هدف و ارتقای کیفیت نتایج این تحقیق در گردآوری اطلاعات تلاش شده است که خیابان‌های اصلی شهر تهران مورد هدف قرار گیرد.

۳٫۱٫۲. نمونه‌گیری: انتخاب خیابان‌ها با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و با حداکثر تنوع انجام گرفت؛ یعنی خیابان‌هایی انتخاب شدند که دارای کاربری‌های متفاوت و مهم‌ترین که به لحاظ موقعیت جغرافیایی در نقاط مختلف کلانشهر تهران قرار داشتند و اشباع نظری در این پژوهش با بررسی پنج خیابان اصلی (شوش، ولیعصر، ولنجک، آزادی و پیروزی) به دست آمد.

۳٫۱٫۳. ابزار گردآوری داده‌ها (مشاهده‌گر تام): در مطالعات مشاهده‌ای، محقق در نقش مشاهده‌گر صرف ظاهر می‌شود. در بسیاری از مطالعات میدانی که در محیط‌های بدون ساخت مانند خیابان صورت می‌گیرد، محقق در نقش مشاهده‌گر صرف ظاهر می‌شود. موقعیت مشاهده‌گر تام بسیار شبیه به موقعیت محقق است که مشغول پیمایش یا آزمایش است. به نظر می‌رسد در محیط‌های کاملاً بدون ساختی مانند کنار خیابان مشاهده‌گری صرف بودن مناسب‌تر است (Baker, 2010, p.288).

۳٫۱٫۴. روش تحلیل (تحلیل داده‌های مشاهده‌ای): داده‌های مشاهده‌ای نیز همانند داده‌های متنی به شیوه‌های متفاوتی تحلیل می‌شوند. عمدتاً در رویه‌های تحلیلی تماتیک و مردم‌نگاری انتقادی تحلیل می‌شوند (Travers, 2009; Abolhassani, 2019, p.86). داده‌های مشاهده‌ای، به‌ویژه داده‌هایی که در خلال کار میدانی گردآوری می‌شوند را می‌توان به دودسته داده‌های مشاهده‌ای متنی شده و تصویری تقسیم‌بندی و تحلیل کرد (Abolhassani, 2019, p.86). داده‌های متنی مشاهده‌ای متنی شده، یادداشت‌ها و ثبت‌های محقق از ابعاد پدیده یا میدان تحت مطالعه را در برمی‌گیرد. این نوع داده‌ها را از طریق شیوه یادداشت‌برداری یا نکته‌برداری می‌توان تولید کرد (Ibid, p.78).

محقق میدانی به شیوه‌های مختلفی به نوشتن یادداشت‌های میدانی

۱ لازم به توضیح است که شروع بخش کیفی کار مربوط به قبل از شیوع گسترده ویروس کرونا بوده است. همچنین در مقدمه پرسشنامه این نکته نیز قید شده بود که شهروندان تهرانی با در نظر گرفتن شرایط زندگی عادی قبل از ویروس کرونا پاسخ دهند.

2 Guba & Lincoln

3 Tehran Statistical Yearbook, 2019

جدول شماره ۲: تم‌های اصلی مرتبط با کیفیت منظر خیابان، مستخرج از داده‌های مشاهده‌ای (متنی شده)

ردیف	کداولیه	تم اصلی
۱	دسترسی مناسب به وسایل حمل و نقل عمومی به علت وجود ایستگاه اتوبوس یا بی‌آرتی و تاکسی	زیباشناختی
۲	نیمکت در پیاده‌رو	
۳	وجود خطوط و امکانات دوچرخه‌سواری	
۴	وجود دوربین مداربسته (پلیس راهنمایی و رانندگی، کنترل طرح ترافیک و...)	
۵	طراحی مناسب جداول	
۶	کیفیت و مکان تابلوها	
۷	نورپردازی	
۸	مطلوبیت کف سازی پیاده‌رو	
۹	مطلوبیت کف سازی سواره‌رو	
۱۰	وجود فضای سبز کافی (پوشش گیاهی، تعداد درختان، فضای سبز حاشیه‌ای در جوار عابر پیاده)	
۱۱	دلپذیری نمای ساختمان‌ها (رنگ، فرم پنجره‌ها)	
۱۲	هنرهای خیابانی و تجسمی (گرافیک، دیوارنگاری، تبلیغات شهری و بیلبوردها)	
۱۳	وجود کاربری‌های خدماتی (پارکینگ)	فعالیتی- عملکردی
۱۴	کاربری‌های جاذب و یا ترویج‌دهنده پیاده‌مداری	
۱۵	گوناگونی اختلاط کاربری‌ها (دسترسی آسان به مراکز خرید، فروشگاه‌ها و مراکز تجاری)	
۱۶	امکان حضور اقشار مختلف اجتماعی (زنان و کودکان و...)	
۱۷	نظارت اجتماعی و طبیعی بر فضا (نظارت و کنترل وضعیت کلی خیابان توسط ساکنان)	
۱۸	تقویت و یا حمایت از پیاده‌مداری	
۱۹	میزان حضور افراد در ساعات مختلف شبانه‌روز	
۲۰	وجود خدمات شهری در طول مسیر (سرویس بهداشتی، عابر بانک، سطل زباله و غیره)	
۲۱	عدم تداخل حرکتی سواره و پیاده (جداسازی کامل سواره از پیاده)	
۲۲	محدودیت آمدوشد وسایل نقلیه موتوری شخصی	
۲۳	امکان دیدن و تماشا (وجود روشنایی در هنگام شب، مشاهده بدون مانع، امکان دیدن مسافت تا مقصد اصلی یا فرعی)	
۲۴	مناسب‌سازی فضا برای افراد با توانایی مختلف جسمی- حرکتی مانند معلولان و سالمندان	
۲۵	حس جهت‌یابی به افراد	معنایی- ادراکی
۲۶	عدم احساس بیگانگی با فضا	
۲۷	علائم ترافیکی مناسب	
۲۸	احساس امنیت در برابر ترافیک و تصادفات (تصادفات ترافیکی/ ترس از ترافیک)	
۲۹	عدم وجود ساختمان‌های متروکه و مخروبه	زیست محیطی
۳۰	وجود مجاری و کانال‌های جمع‌آوری و هدایت آب‌های سطحی	
۳۱	وجود شیب ملایم پیاده‌روها در جهت کانال‌های جمع‌آوری آب	
۳۲	آسایش صوتی	
۳۳	رضایت‌مندی از پاک‌ی هوا	
۳۴	نظافت و پاکیزگی	ساختاری
۳۵	آسایش اقلیمی (محافظت در برابر عوامل جوی همچون باران و برف)	
۳۶	مناسب بودن عرض پیاده‌روها نسبت به ظرفیت و استفاده‌کنندگان از فضا	
۳۷	عرض سواره	
۳۸	تراکم جمعیتی مطلوب	

جدول شماره ۲، نزدیک‌ترین خیابان اصلی محل سکونت خود را که در طول هفته در آن خیابان رفت‌وآمد می‌نمایید، مورد ارزیابی قرار دهید^۱ و برای پاسخ از طیف ۵ درجه‌ای {بسیار خوب (۴)، خوب (۳)، متوسط (۲)، خیلی بد (۱)، بد (۰)} استفاده شده است. فعالیت‌های بیرونی از جمله متغیرهای اصلی پژوهش حاضر است که بر مبنای آثاریان گِل {زندگی در فضای میان ساختمان‌ها و بررسی زندگی فضای عمومی} برحسب ۱۷ شاخص موردسنجش قرار گرفته است. شاخص‌های فعالیت‌های بیرونی عبارتند از: مؤلفه فعالیت‌های ضروری: جابه‌جایی (رفتن به مدرسه/ دانشگاه/ سرکار)، خرید کردن، منتظرشدن برای اتوبوس یا تاکسی، خرید کردن، انتظار برای کسی،

تفکیک محله) که شهروندان تهرانی عضویت داشتند. ۳/۲، ۳. تصریح مفاهیم و سنجش متغیرها: مفهوم منظر خیابان^۱ مورد توجه است. منظر خیابان محیطی است که فرد در حین عبور از خیابان می‌بیند و تجربه می‌کند، بنابراین مفهومی فراگیرتر از منظرسازی و جنبه‌های مربوط به طراحی خیابان یا مفاهیم منظر شهری^۲ است و علاوه بر آن مسائل مربوط به نگهداری و جنبه‌های مدیریتی را نیز در بر می‌گیرد (Carmona, et al., 2008, p.145-147). برای سنجش کیفیت منظر خیابان این سؤال مطرح گردید: " براساس شاخص‌های

- 1 Street Scene
- 2 Cityscape & Townscape

واریانس استخراج شده برای هر متغیر استفاده نمود. جذر واریانس استخراج شده داده‌ها (کیفیت منظر خیابان، ۰/۹۰۵ و فعالیت‌های بیرونی، ۰/۸۷۱) نشان می‌دهد مدل روایی و آگرایی قابل قبولی دارد چراکه اعداد حداقل ۰/۱ بیشتر (مقدار متوسط واریانس استخراج شده) است (Pashazadeh, et al., 2020, p.177 & Davari and Rezazadeh, 2014, p.84). در این پژوهش برای سنجش پایایی ابزار تحقیق، از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است؛ بدین ترتیب که پس از تنظیم پرسشنامه یک مرحله پیش‌آزمون مقدماتی با نمونه ۵۰ نفری در نقاط شهری تکمیل و پایایی پرسشنامه از طریق سازگاری درونی آن با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ انجام شد. مقدار آلفای کرونباخ برای کیفیت منظر خیابان، ۰/۹۶ و فعالیت‌های بیرونی ۰/۹۱ به دست آمد که حکایت از اعتماد ابزار پژوهش دارند.

۳/۲/۵. هم‌ارزی گویه‌ها: در این تحقیق، مؤلفه‌های متغیر فعالیت‌های بیرونی (ضروری و انتخابی) نیز به دلیل برابر نبودن تعداد شاخص‌ها، هم‌ارز شده‌اند. لازم به توضیح است که از فرمول زیر به منظور هم‌ارزی استفاده شده است (De Vaus, 2011, p.267).

$n \times D$ دامنه / (مقدار حداقل در مقیاس - مقدار سابق) = مقیاس جدید
 ۶/۲/۳. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS (ورژن ۲۳) و PLS (نسخه ۳) استفاده شده است.

قدم زدن برای انجام کاری (تحویل بسته و...)، ایستادن برای انجام مکالمه، ایستادن برای مواجهه با موانع (چراغ قرمز، ترافیک و...)؛ مؤلفه فعالیت‌های انتخابی: (پییاده‌روی به خاطر لذت بردن از آن، ورزش کردن، ایستادن برای رفع عطش (نوشابه/ بستنی و...)، ایستادن برای تماشای فعالیت‌ها (جمعیت، افراد)، ایستادن برای انجام کاری (عکس گرفتن، غذا دادن به پرندگان)، نشستن برای مطالعه (روزنامه و...)، نشستن برای نظارت بازی کودکان، نشستن برای استراحت کردن و نشستن برای بهره‌مندی از آفتاب و نشستن برای خوردن). برای سنجش فعالیت‌های بیرونی این سؤال مطرح شد: "در طول هفته، به چه میزان در نزدیک‌ترین خیابان اصلی محل سکونتتان، فعالیت‌های زیر را انجام می‌دادید؟" دامنه پاسخ به این سؤال طیف ۵ درجه‌ای {همیشه (۴)، اکثر اوقات (۳) گاهی اوقات (۲)، به ندرت (۱) و هرگز (۰)} بوده است.

۳/۲/۴. اعتبار و پایایی: روایی پرسشنامه پژوهش حاضر به کمک دو معیار روایی همگرا و واگرا که مختص مدل‌سازی معادلات ساختاری است، بررسی شد. مقدار متوسط واریانس استخراج شده برای متغیرهای این تحقیق (کیفیت منظر خیابان، ۰/۸۲ و فعالیت‌های بیرونی، ۰/۷۶) از مقدار حداقلی ۰/۵ بیشتر است که نشانگر روایی همگرایی مناسب متغیرهاست. در بررسی روایی افتراقی متغیرها که به‌عنوان روایی تقاطعی متغیرها هم‌یاد می‌شود، باید از جذر متوسط

جدول شماره ۴: برآورد حجم نمونه

موقعیت جغرافیایی	مناطق	جمعیت	نمونه در طبقات
شمال (شرق و غرب)	۱	۵۳۱۲۷۴	۲۲
	۲	۷۴۹۰۲۲	۳۰
	۳	۳۶۹۵۰۲	۱۴
	۴	۹۹۰۱۴۶	۴۲
	۵	۹۲۸۷۳۸	۳۷
کل	۲۲	۱۹۱۹۳۴	۸
	۶	۳۷۶۰۶۱۶	۱۵۳
غرب	۲۱	۱۹۶۸۷۴	۱۰
	۹	۲۰۷۶۲۴	۱۰
کل	۲	۴۰۴۴۹۸	۲۰
	۸	۴۷۹۰۰۵	۸
شرق	۱۳	۲۶۵۷۹۶	۴
	۱۴	۵۳۸۰۷۳	۹
کل	۳	۱۲۸۲۸۷۴	۲۱
	۶	۲۷۸۹۴۷	۸
مرکز	۷	۳۳۶۵۵۰	۹
	۱۰	۳۴۲۲۲۳	۹
	۱۱	۳۳۳۱۲۷	۹
	۱۲	۲۵۶۶۰۱	۷
کل	۵	۱۵۴۷۴۴۸	۴۲
	۱۵	۷۰۶۸۴۴	۱۹
جنوب	۱۶	۲۸۹۰۷۷	۸
	۱۷	۳۰۹۲۳۰	۹
	۱۸	۴۴۵۴۲۹	۱۲
	۱۹	۲۸۲۵۹۸	۸
	۲۰	۳۹۵۰۸۸	۱۰
	۷	۲۴۲۸۲۶۶	۶۶
جمع کل	۲۲	۹۴۲۳۷۰۳	۳۰۰

۴. بحث و یافته ها

۴.۱. توصیف

۴.۱.۱. ویژگی های جمعیت نمونه برحسب مشخصات فردی پاسخگویان

از مجموع شهروندان مورد مطالعه، ۵۵/۳ درصد را مردان و ۴۴/۷ درصد را زنان تشکیل داده اند. دامنه سنی پاسخگویان ۱۵ تا ۷۲ سال است و گروه سنی ۳۰-۵۹ (میان سالان) با ۶۳/۲ درصد و ۱۸-۲۹ سال (جوانان) با ۳۴/۱ درصد بیشترین تعداد پاسخگویان را تشکیل می دهند. بیشتر شهروندان از لحاظ درآمد به ترتیب خود در طبقه اجتماعی متوسط بالا با ۴۹/۳ درصد و (متوسط به پایین) با ۴۲/۱ درصد قرار داده اند. میزان تحصیلات لیسانس با ۴۱/۱ درصد، فوق لیسانس با ۲۷/۵ درصد و دیپلم با ۱۲/۹ درصد به ترتیب بیشترین میزان را به خود اختصاص داده اند. ۵۶ درصد از پاسخگویان متأهل و ۴۰/۷ درصد مجرد، ۱/۳ درصد طلاق

گرفته، ۰/۷ درصد همسرفوت کرده و ۱/۳ درصد گزینه سایر را انتخاب نمودند. همچنین بیشتر پاسخگویان با ۲۸/۸ درصد شاغل بخش خصوصی و ۲۴/۵ درصد شاغل بخش دولتی و عمومی معرفی کرده اند.

۴.۱.۲. توزیع فراوانی و درصدی متغیر اصلی (فعالیت های بیرونی) همان گونه که جدول شماره ۵ نشان می دهد، میانگین فعالیت های ضروری (۲۱/۹۲) شهروندان بیشتر از فعالیت های انتخابی (۱۳/۲۱) آنان است. بیشترین فعالیت های ضروری شهروندان مربوط به جابه جایی (۴۱/۴ درصد) و خرید کردن (۲۴/۲ درصد) و همچنین بیشترین فعالیت های انتخابی شهروندان به ترتیب مربوط به پیاده روی به خاطر لذت بردن از آن و ورزش کردن با ۱۰/۹ درصد و پرسه زدن (قدم زدن برای تماشای ویتترین مغازه ها، قدم زدن برای نمایش دادن) با ۷/۳ درصد است.

جدول شماره ۵: توزیع فراوانی و درصدی مؤلفه های فعالیت های بیرونی (در سطح خیابان)

میانگین ^۱	جمع کل		همیشه		اکثر اوقات		گاهی اوقات		به ندرت		هرگز		عبارات	مؤلفه های فعالیت های بیرونی
	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد		
۲۱/۹۲	۱۰۰	۳۰۲	۴۱/۴	۱۲۵	۳۲/۸	۹۹	۱۴/۲	۴۳	۸/۳	۲۵	۳/۳	۱۰	جابه جایی (رفتن به مدرسه / دانشگاه / سرکار)	ضروری
	۱۰۰	۳۰۲	۲۴/۲	۷۳	۳۶/۴	۱۱۰	۳۱/۱	۹۴	۷/۹	۲۴	۰/۳	۱	خرید کردن	
	۱۰۰	۳۰۲	۱۹/۹	۶۰	۱۷/۵	۵۳	۳۱/۱	۹۴	۲۶/۲	۷۹	۵/۳	۱۶	منتظر شدن برای اتوبوس یا تاکسی	
	۱۰۰	۳۰۲	۸/۳	۲۵	۱۷/۹	۵۴	۳۵/۱	۱۰۶	۳۳/۸	۱۰۲	۵	۱۵	انتظار برای کسی	
	۱۰۰	۳۰۲	۹/۹	۳۰	۱۵/۶	۴۷	۳۵/۴	۱۰۷	۳۲/۵	۹۸	۶/۶	۲۰	قدم زدن برای انجام کاری (تحويل بسته و.....)	
	۱۰۰	۳۰۲	۷	۲۱	۱۱/۶	۳۵	۲۷/۸	۸۴	۴۲/۷	۱۲۹	۱۰/۹	۳۳	ایستادن برای انجام مکالمه (چراغ قرمز، ترافیک و.....)	
۱۳/۲۱	۱۰۰	۳۰۲	۱۰/۹	۳۳	۱۹/۵	۵۹	۲۸/۵	۸۶	۲۹/۱	۸۸	۱۱/۹	۳۶	پیاده روی به خاطر لذت بردن از آن، ورزش کردن	انتخابی
	۱۰۰	۳۰۲	۷/۳	۲۲	۱۶/۹	۵۱	۳۲/۵	۹۸	۳۰/۵	۹۲	۱۲/۹	۳۹	پرسه زدن (قدم زدن برای تماشای ویتترین مغازه ها، قدم زدن برای نمایش دادن)	
	۱۰۰	۳۰۲	۳/۳	۱۰	۱۱/۹	۳۶	۳۲/۱	۹۷	۳۵/۸	۱۰۸	۱۶/۹	۵۱	ایستادن برای رفع عطش (نوشابه / بستنی و.....)	
	۱۰۰	۳۰۲	۳/۳	۱۰	۷/۶	۲۳	۲۲/۵	۶۸	۳۹/۴	۱۱۹	۲۷/۲	۸۲	ایستادن برای تماشای فعالیت ها (جمعیت، افراد)	
	۱۰۰	۳۰۲	۳	۹	۶/۶	۲۰	۲۲/۵	۶۸	۴۱/۷	۱۲۶	۲۶/۲	۷۹	ایستادن برای انجام کاری (عکس گرفتن، غذا دادن به پرندگان)	
	۱۰۰	۳۰۲	۱/۷	۵	۵	۱۵	۱۷/۹	۵۴	۳۷/۷	۱۱۷	۳۶/۸	۱۱۱	نشستن برای مطالعه (روزنامه و.....)	
	۱۰۰	۳۰۲	۳	۹	۷	۲۱	۲۲/۲	۶۷	۳۷/۴	۱۱۳	۳۰/۵	۹۲	نشستن برای نظارت بازی کودکان	
	۱۰۰	۳۰۲	۳	۹	۱۰/۳	۳۱	۲۴/۲	۷۳	۳۸/۴	۱۱۶	۲۴/۲	۷۳	نشستن برای استراحت کردن	
	۱۰۰	۳۰۲	۱/۳	۴	۶/۶	۲۰	۱۸/۵	۵۶	۴۳/۴	۱۳۱	۳۰/۱	۹۱	نشستن برای بهره مندی از آفتاب	
	۱۰۰	۳۰۲	۴	۱۲	۹/۹	۳۰	۱۹/۲	۵۸	۳۹/۷	۱۲۰	۲۷/۲	۸۲	نشستن برای خوردن	

۱ لازم به توضیح است که فعالیت های ضروری از ترکیب هفت گویه و فعالیت های انتخابی از ترکیب ۱۰ گویه به دست آمده است. بنابراین برای مقایسه میانگین ها (بدیل برابر نبودن گویه ها) هم ارزی صورت پذیرفته است.

۴.۱.۳. مقایسه میانگین

شهروندان مربوط به ساکنان شرق (۱۳/۲۳) تهران است. لازم به توضیح است که کمترین فعالیت انتخابی شهروندان مربوط به ساکنان غرب (۱۲) و جنوب (۱۲/۳۶) تهران است.

یافته‌های جدول شماره ۶ نشان می‌دهد که میانگین فعالیت‌های انتخابی ساکنان شمال تهران به مراتب (۱۳/۹۵) بیشتر از سایر مناطق است. همچنین بعد از ساکنان شمال تهران، بیشترین فعالیت انتخابی

جدول شماره ۶: توزیع میانگین مؤلفه‌های فعالیت‌های بیرونی (در سطح خیابان) برحسب مناطق مختلف شهر تهران

مناطق مختلف شهر تهران ^۱										مؤلفه‌های فعالیت‌های بیرونی
جنوب		مرکز		شرق		غرب		شمال		
تعداد	میانگین	تعداد	میانگین	تعداد	میانگین	تعداد	میانگین	تعداد	میانگین	ضروری
۶۶	۱۵/۱۲	۴۲	۱۴/۹۲	۲۱	۱۶/۳۳	۲۰	۱۵/۴۰	۱۵۳	۱۶/۰۳	انتخابی
	۱۲/۳۶		۱۲/۴۰		۱۳/۲۳		۱۲		۱۳/۹۵	

چند نکته هستند:

بیشتر فعالیت‌های خیابانی ساکنان شمال تهران از نوع انتخابی و بیشتر فعالیت‌های خیابانی ساکنان جنوب تهران از نوع ضروری است. همچنین نقش و تأثیر کیفیت خیابان بر نوع فعالیت‌ها (به تفکیک مناطق) متفاوت است؛ بدان معنا که کیفیت خیابان‌ها تأثیر مثبتی بر فعالیت‌های انتخابی ساکنان شمال تهران دارد اما تأثیر منفی بر فعالیت‌های ضروری ساکنان مناطق جنوب تهران دارد. این امر می‌تواند مؤید این نکته باشد که کیفیت بهتر خیابان‌های شمال تهران سبب تمایل شهروندان این مناطق به انجام بیشتر فعالیت‌های انتخابی شده است. این در حالیست که کیفیت نامناسب خیابان‌های مناطق جنوب تهران سبب شده که شهروندان این مناطق تنها برای انجام فعالیت‌های ضروری از این فضا استفاده نمایند.

۴.۲. تحلیل رگرسیونی

با توجه به دو مقدار t محاسبه شده در جدول ذیل، متغیر مستقل در سطح $Sig = ۰/۰۰۵$ (برای فعالیت‌های ضروری) و $Sig = ۰/۰۰۹$ (برای فعالیت‌های انتخابی) معنادار است. ضریب تأثیر استاندارد شده (Beta) متغیر مستقل نشان می‌دهد: به ازای یک واحد تغییر در انحراف معیار کیفیت منظر خیابان، به اندازه $۰/۱۶۰ -$ و $۰/۱۵۰$ به ترتیب در انحراف معیار فعالیت‌های ضروری و انتخابی تغییر ایجاد می‌شود.

جدول شماره ۸، ضرایب تأثیر متغیر کیفیت منظر خیابان بر مؤلفه‌های فعالیت‌های بیرونی به تفکیک موقعیت جغرافیایی مناطق شهر تهران است. مقایسه ضرایب تأثیر استاندارد شده متغیر مستقل برحسب مناطق نشان می‌دهد که متغیر کیفیت در دو منطقه شمال ($۰/۱۹۱ = Beta$) و جنوب ($۰/۳۲۰ = Beta$) تهران معنادار شده‌اند که نشان‌دهنده

جدول شماره ۷: رگرسیون خطی فعالیت‌های (ضروری و انتخابی) برحسب کیفیت منظر خیابان

متغیر وابسته	ضریب B	Beta	مقدار t	سطح معناداری
فعالیت ضروری	-۰/۰۲۸	-۰/۱۶۰	-۲/۸۱۵	۰/۰۰۵
فعالیت انتخابی	۰/۰۴۳	۰/۱۵۰	۲/۶۲۳	۰/۰۰۹

جدول شماره ۸: رگرسیون خطی فعالیت‌های (ضروری و انتخابی) برحسب کیفیت منظر خیابان به تفکیک مناطق تهران

متغیر	فعالیت‌های ضروری			فعالیت‌های انتخابی	
	شمال	غرب/شرق/مرکز	جنوب	غرب/شرق/مرکز	جنوب
کیفیت منظر خیابان	-۰/۰۹۸	-۰/۱۲۰	-۰/۳۲۰**	۰/۱۹۳	۰/۰۲۱

* به معنای سطح معناداری کمتر از $۰/۰۵$ و ** به معنای سطح معناداری کمتر از $۰/۰۱$ معنادار است.

۵. نتیجه‌گیری

در این قسمت تلاش می‌شود با توجه به سئوالات پژوهش به نتایج و تحلیل مرتبط با آن اشاره شود:

سؤال نخست: فعالیت‌های بیرونی شهروندان از نظر میزان و نوع فعالیت آنها چگونه است؟ آیا کیفیت منظر خیابان تأثیرگذار است؟ در پاسخ به سؤال، نتایج زیرموردتوجه است:

- تأثیر کیفیت منظر خیابان در سطح $Sig = ۰/۰۰۵$ (بر فعالیت‌های ضروری) و $Sig = ۰/۰۰۹$ (برای فعالیت‌های انتخابی) معنادار است. به عبارت دیگر به ازای یک واحد تغییر در انحراف معیار کیفیت منظر خیابان، به اندازه $۰/۱۶۰ -$ و $۰/۱۵۰$ به ترتیب در انحراف معیار

فعالیت‌های ضروری و انتخابی تغییر ایجاد می‌شود. همچنین میانگین فعالیت‌های ضروری (۲۱/۹۲) شهروندان بیشتر از فعالیت‌های انتخابی (۱۳/۲۱) آنان است. بیشترین فعالیت‌های ضروری شهروندان مربوط به جابه‌جایی (۴۱/۴ درصد) و خرید کردن (۲۴/۲ درصد) و همچنین بیشترین فعالیت‌های انتخابی شهروندان به ترتیب مربوط به پیاده روی به خاطر لذت بردن از آن و ورزش کردن با $۱۰/۹$ درصد و پرسه زدن (قدم زدن برای تماشای ویترین مغازه‌ها، قدم زدن برای نمایش دادن) با $۷/۳$ درصد است.

نتایج فوق را می‌توان از چند منظر تحلیل نمود:

۱- وقوع بیشتر فعالیت‌های ضروری نسبت به فعالیت‌های انتخابی،

۱ توزیع پاسخگویان برحسب منطقه سکونت متناسب با جمعیت شهروندان در ۲۲ منطقه بوده و نمونه‌گیری با نسبت برابر صورت گرفته است.

فعالیت‌های انتخابی است، یعنی پیاده‌روی به خاطر لذت بردن از آن و ورزش کردن و پرسه زدن (قدم زدن برای تماشای ویترین مغازه‌ها، قدم زدن برای نمایش دادن). این یافته از یک طرف می‌تواند موضوعی برای کنکاش بیشتر برای پژوهشگران آتی باشد که اهمیت آن را از زوایای مختلف تبیین نمایند و همچنین از سوی دیگر می‌تواند راه‌گشایی برای برنامه ریزان و طراحان شهری باشد که از این منظر (پیاده‌روی و ورزش و پرسه زنی) به مقوله خیابان توجه نمایند.

(۲) در خصوص نقش و تأثیر موقعیت جغرافیایی مناطق، نتایج زیر مورد توجه است:

- میانگین فعالیت‌های انتخابی ساکنان شمال تهران به مراتب (۱۳/۹۵) بیشتر از سایر مناطق است. بیشتر فعالیت‌های خیابانی ساکنان شمال تهران از نوع انتخابی و بیشتر فعالیت‌های خیابانی ساکنان جنوب تهران از نوع ضروری است. همچنین نقش و تأثیر کیفیت خیابان بر نوع فعالیت‌ها (به تفکیک مناطق) متفاوت است، بدان معنا که کیفیت خیابان‌ها تأثیر مثبتی بر فعالیت‌های انتخابی ساکنان شمال تهران دارد اما تأثیر منفی بر فعالیت‌های ضروری ساکنان مناطق جنوب تهران دارد. این امر می‌تواند مؤید این نکته باشد که کیفیت بهتر خیابان‌های شمال تهران سبب تمایل شهروندان این مناطق به انجام بیشتر فعالیت‌های انتخابی شده است. این در حالیست که کیفیت نامناسب خیابان‌های مناطق جنوب تهران سبب شده که شهروندان این مناطق تنها برای انجام فعالیت‌های ضروری از این فضا استفاده نمایند.

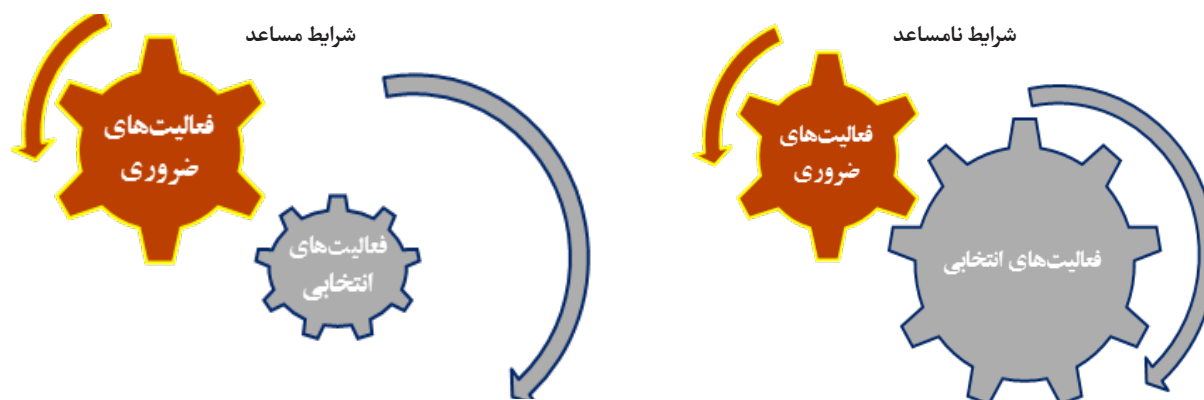
بررسی که بر روی فعالیت‌های خیابان‌های سیدنی، ملبورن و آدلاید استرالیا انجام شده، نشان‌دهنده ارتباطی مستقیم میان کیفیت خیابان و فعالیت در خیابان است. همچنین تأثیر کاهش کیفیت بر روی میزان فعالیت‌ها نیز به وسیله مطالعه‌ای که بر روی سه خیابان مجاور در سانفرانسیسکو انجام گرفته، حاکی از آن بوده که حتی کاهش نسبتاً محدود در کیفیت محیط بیرون می‌تواند به تأثیرات منفی بر روی فعالیت‌های بیرونی گردد. همان‌گونه که اشاره شد، فعالیت‌های بیرونی به کیفیت فضای بیرون وابسته هستند، بدان معنا که فعالیت‌های انتخابی که بخش قابل ملاحظه‌ای از فعالیت‌های اجتماعی هستند، هنگام ضعیف بودن شرایط بیرون، از بین رفته و هنگام مطلوب بودن شرایط رونق می‌گیرند (Gehl, 2018, p.24-29). در این راستا می

کیفیت خیابان‌های شهر تهران را در حاله‌ای از ابهام قرا می‌دهد و به نوعی دلالت بر این مسئله دارد که خیابان‌های شهر تهران شرایط مساعد برای وقوع فعالیت‌های اجتماعی را ندارند؛ یعنی این مهم همان شرایط نامساعدی است که یان گل بدان اشاره نموده است که می‌توان در قالب تصویر شماره ۱ ترسیم نمود.

همان‌طور که پیش از این به آن اشاره شده، فعالیت‌های اجتماعی و یا برآیندی تقریباً در تمام موارد از فعالیت‌های پیوند یافته با دودسته دیگر ناشی می‌شوند. آنها در ارتباط با دیگر فعالیت‌ها گسترش می‌یابند؛ زیرا مردم در فضای یکسانی حضور دارند، ملاقات می‌کنند، از کنار هم عبور می‌کنند و یا حتی در محدوده دید یکدیگر قرار دارند (Gehl, 2018, p.6). هنگامی که محیط بیرونی از کیفیت پایینی برخوردار باشد، تنها فعالیت‌های ضروری انجام می‌پذیرند اما در محیط دارای کیفیت بالا، نه تنها فعالیت‌های ضروری انجام می‌شوند بلکه به دلیل وجود شرایط بهتر، تمایل صرف زمان بیشتر برای این فعالیت‌ها نیز افزایش می‌یابد. علاوه بر آن، گستره وسیعی از فعالیت‌های انتخابی نیز به واسطه دعوت‌کنندگی شرایط به توقف (مکث)، نشستن، خوردن، بازی کردن و مانند اینها انجام می‌گیرند. در خیابان‌ها با کیفیت پایین، حداقل فعالیت انجام شده و مردم به سرعت به خانه‌های خود می‌روند. در حالی که در یک محیط خوب و کاملاً متفاوت، طیف گسترده‌ای از فعالیت‌های انسانی امکان تحقق می‌یابد (Gehl, 2018, p.5).

گل بر اساس نتایج تحقیقات گسترده در سرتاسر جهان نتیجه‌گیری می‌کند که فعالیت‌های ضروری صرفاً تا حدودی تحت تأثیر کیفیت کالبدی محیط قرار می‌گیرند، زیرا انجام دادن آنها برای ادامه زندگی ضروری است. برعکس، فعالیت‌های اختیاری تنها در شرایط بهینه روی می‌دهند، از این رو ابزار سنجش مستقیم کیفیت فضای عمومی به حساب می‌آیند. این فعالیت‌ها ضمناً درک کاربران از فضا را تحت تأثیر قرار می‌دهند، زیرا اگر مردم به جای عبور شتاب‌زده از فضاها مانند در آنها را انتخاب کنند، فضا زیست پذیرتر خواهد بود. در نهایت فعالیت‌های اجتماعی در همه بافت‌های کالبدی روی می‌دهند، هر چه کیفیت و شدت آنها هم به تعداد افراد حاضر در فضا بستگی دارد و هم به این که کیفیت فضا تا چه حد کاربران را به ماندن بیشتر در آن فضا ترغیب می‌کند (Carmona, 2008, p.22).

(۲-۱) نکته مهم دیگر در ارتباط با یافته فوق، مربوط به بیشترین

تصویر شماره ۱: رابطه کیفیت فضای بیرونی و وقوع فعالیت‌های بیرونی

- and Conducting mixed methods research. Translated by Ali reza Kiamanesh and Javid Sarai. Tehran: Ayiz Publication [In Persian]
- Carmona, M., & Claudio, M. D., & Hammond, L. (2008). *Public Space: The Management Dimension*. Translated by Iradj Asadie and Mehdi Abbaszadeh. Tehran: Samt Publication. [In Persian]
 - Clarke, S. E. & Gaile, G. L. (1998). *The Work of Cities*. University of Minnesota Press, Minneapolis.
 - Davari, A., & Rezazadeh, A. (2014). *Structural Equation Modeling with PLS*. Tehran: Jahad Daneshgahi. [In Persian]
 - Dezfily, M. G., & Naghizadeh, M. (2014). *Urban Design in the Context of Social Interaction Enhancement (Case Study: Street between Neighborhood)*. Journal of Faculty of Art and Architecture, 8(17), 15-24. [In Persian]
 - De Vaus, D. (2011). *Surveys in Social Research*. Routledge.
 - Florida, R. (2008). *Who's your City?* Basic Books, New York.
 - Gehl, J. (2018). *Life Between Buildings*. Translated by Shima Shasti. Tehran: Jahad Daneshgahi.
 - Gehl, J., & Svarre, B. (2015). *How to study public life*. Translated by M. S., Izadi & S., Mohammadi & S., Kheibari. Tehran: Avvaloakhar Publication. [In Persian]
 - Glaeser, R. (2011). *Triumph of the City*. Macmillan, London.
 - Jacobs, A. B. (1993). *Great Streets*. Cambridge, MA: MIT Press.
 - Khademi, M., & Pourjafar, M., & Alipour, R. (2010). *An Introduction on the Concept of Street as Urban Space*. *Ketabmah*, 13(142), 38-45. [In Persian]
 - Landry, C. (2008). *The Creative City*. Earthscan, London.
 - Latifi, A., & Sajadzadeh, H. (2014). *The Evaluation of Environment Quality Factors on the Behavioral Patterns in Urban Parks- Case Study: Mardom Park of Hamadan City*. *Journal of Urban Studies*, 3(11), 3-18. [In Persian]
 - Mehta, V. (2013). *The Street: A Quintessential Social Public Space*. Translated by Z. Khaledian & A. Payab. Tehran: Azarakhsh publication. [In Persian]
 - Mohammadpour, A. (2003). *Qualitative Research Method, Anti-Method*. Tehran: Sociologists Publication. [In Persian]
 - توان گفت، کیفیت بهتر خیابان‌های مناطق شمالی تهران (نسبت به خیابان‌های مناطق جنوب تهران) و بحث وقوع فعالیت‌های انتخابی در میان ساکنان شمال تهران دلالت مبرهن بر نوعی تمرکزگرایی در مناطق شمالی کلانشهر تهران دارد که باید در سیاست‌گذاری‌های توسعه شهری آتی (با رویکرد عدالت فضایی) مناطق جنوب شهر تهران بیش از پیش مورد اهتمام علمی و عملی مسئولان برنامه‌ریزی شهری قرار گیرد. چراکه «گسترش فعالیت‌های بیرونی به میزان بسیار زیادی تحت تأثیر برنامه‌ریزی فیزیکی و کالبدی قرار دارد. همان‌طور که در یک شهر از طریق انتخاب مصالح و رنگ می‌توان طرح معینی را خلق کرد، به‌وسیله تصمیمات و برنامه‌ریزی نیز می‌توان شرایطی بهتر را برای وقایع بیرونی آفرید که منجر به سرزنده شدن شهر گردد» (Ibid, p.24).
- References:**
- Abolhassani, A. T. (2019). *Introduction to Research Methodology: Standard Procedures for Qualitative Data Analysis*. *The Journal of Science and Technology Policy*, 9(2), 67-96. [In Persian]
 - Ahrabian, M. S. (2017). *A Case Study of Spatial Inequality and Related Social Relation in Tehran (1871-1978)*. Doctoral dissertation, Shahid Beheshti University. [In Persian]
 - Alimardani, M., & Mehdinejad, J., Afhami, T. (2016). *The Qualitative Growth of Urban Space to Enhance Social Interaction (Case Study: Ahmad Abad, Street, Mashhad)*. *Journal of Applied Arts*, 4(7), 5-14. [In Persian]
 - Appleyard, D. (1981). *Livable Streets*. Berkeley: University of California Press.
 - Baker, T. (2010). *Doing Social Research*. Tehran: Ney Publication. [In Persian]
 - Basta, C. & Moroni, S. (2013). *Ethics, Design and Planning of the Built Environment*. Dordrecht: Springer.
 - Behzadfar, M., & Ghorbanian, M. (2009). *Design Good Streets; Based on Environmental Characteristics*. *Journal of Architecture, Urban Design & Urban Planning*, 1(1), 17-27. [In Persian]
 - Bidaruni, F. S., & Tabibian, M. (2018). *Comparative Impact Assessment of Physical Form on Social Capital among Residents of Urban Neighborhoods, Case Study: Qazvin*. *Journal of Architecture, Urban Design & Urban Planning*, 11(33), 295-306. [In Persian]
 - Braun, V., & Clarke, V. (2006). *Using Thematic Analysis in Psychology*. *Qualitative Research in Psychology*, 3, 77-101.
 - Creswell, J. W. & Plano Clark, V. L. (2020). *Designing*

- Moudon, A. V. (1987). Public Streets for Public Use. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Nasrabadi, A. B., & Nasrabadi, H. B., & Nasrabadi, A. B. (2011). An Analysis of Socio Petal Urban Space and its Relationship with Citizenship Behavior. Journal of Applied Sociology, 22(3), 101-114. [In Persian]
- Pakzad, L. (2006). Theoretical Foundations and Urban Design Process, Publication of the Ministry of Housing and Urban Development. [In Persian]
- Pashazadeh, A., & Yazdani, M., & Mohammadi, A. (2020). The Identification of Human of Hazards Effective in the City of Ardabil's Vulnerability by using partial squares least (PLS). Journal of Studies of Human Settlements Planning, 15 (1), 171-184. [In Persian]
- Ramati, R. (1981). How to Save your Street. Garden City, NJ: Dolphin Books.
- Salehi, E., & Abozari, S., & Moarab, Y. (2015). Landscape Quality of Urban Streets and Factors Affecting its Improvement. International Conference on Human, Architecture, Civil Engineering, City. Tbriz, Iran, June 15. Retrieved from [http:// Civilica.com](http://Civilica.com). [In Persian]
- Sassen, S. (2000). Cities in a World Economy. Pine Forge Press, Thousand Oaks.
- Tehran Statistical Yearbook (2019). Information and Communication Technology Organization of Tehran Municipality. Retrieved from [http:// Data.Tehran.ir](http://Data.Tehran.ir). [In Persian]
- Vahdat, S., & Sajadzadeh, H., & Karimi, M. M. (2015). Conceptualizing the Factors Affecting of Streetscape to Promote the Legibility of Urban Space (Case Studies: Hamedan inner city streets). Journal of Urban Studies, 4(15), 17-36. [In Persian]
- Wei, Z., & Lawson, G. (2009). Meeting and Greeting :Activities in Public Outdoor Spaces Outside High-Density Urban Residential Communities. Urban design International .14(4): 207-214.

نحوه ارجاع به مقاله:

شعبانی، مریم؛ شارع پور، محمود؛ (۱۴۰۱) کیفیت منظر خیابان شهری و ارتباط آن با میزان و نوع فعالیت شهروندان تهرانی، ارزیابی کاربست نظریه میان گل، مطالعات شهری، ۱۲ (۴۵)، ۳۱-۴۲. doi: 10.34785/J011.2022.005/Jms.2023.108

Copyrights:

Copyright for this article is retained by the author(s), with publication rights granted to Motaleate Shahri. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

